

Tabulka 4 Popis úrovní čtenářské gramotnosti v šetření PISA 2012

Úroveň	Co žáci dovedou
6	Čtenáři na úrovni 6 vyvozují přesné a detailní závěry a porovnání. Prokazují úplné a detailní porozumění jednomu či více textům a propojují informace z několika textů. Jsou schopni zacházet s neobvyklými myšlenkami, a to i v přítomnosti nápadných konkurenčních informací, a vytvářet abstraktní kategorie pro interpretaci. Při vyjadřování domněnek nebo kritickém hodnocení textu jsou schopni pracovat se složitými texty na neznámá témata, brát v úvahu více kritérií či úhlů pohledu a uplatňovat hluboké porozumění získané jinde. Otázky na vyhledávání informací na této úrovni obtížnosti vyžadují přesnou analýzu textu a pozornost k detailu, který je v textu ukrytý.
5	Čtenáři na úrovni 5 umí najít a uspořádat několik informací skrytých v textu a dokážou rozlišit, která informace je podstatná. Správně zodpoví otázky vyžadující kritické zhodnocení textu nebo vyslovení domněnky na základě specializované znalosti. V otázkách na uvažování a interpretaci jsou schopni prokázat úplné a detailní porozumění textu, který má méně známý obsah nebo neobvyklou formu. Dokážou zacházet s koncepty a pojmy, které jsou v rozporu s očekáváním.
4	Čtenáři na úrovni 4 umí najít a uspořádat několik skrytých informací. Jsou schopni interpretovat význam jazykových nuancí v určité části textu s ohledem na text jako celek. V jiných otázkách na interpretaci umí prokázat porozumění kategoriím použitým v neznámém kontextu. Také umí využít školní či všeobecné znalosti ke kritickému zhodnocení textu nebo k vyslovení domněnky o textu. Přesně rozumí dlouhým či složitým textům, které mohou mít méně známý obsah nebo neobvyklou formu.
3	Čtenáři na úrovni 3 umí najít několik informací, které splňují několik podmínek, a rozpoznat vztahy mezi těmito informacemi. Jsou schopni propojit několik částí textu, aby určili jeho hlavní myšlenku, porozuměli vztahům nebo pochopili význam slova či věty. Při porovnání nebo třídění dokážou zohlednit více rysů textu. Požadovaná informace nemusí být na první pohled patrná nebo text může obsahovat velké množství konkurenčních informací či jiných překážek, například myšlenek, které jsou v rozporu s očekáváním nebo jsou formulovány v záporu. Otázky na uvažování mohou vyžadovat propojení, porovnání, vysvětlení nebo zhodnocení určitého rysu textu. Některé otázky na uvažování vyžadují detailní porozumění textu na běžné téma z každodenního života. Jiné otázky nevyžadují tak důkladné porozumění, ale čtenář musí pracovat s méně běžnými znalostmi.
2	Čtenáři na úrovni 2 umí najít jednu či více informací, které je někdy nutné odvodit nebo které musí splňovat několik podmínek. Umí rozpoznat hlavní myšlenku textu, rozumí vztahům a dovedou pochopit význam dílčí části textu, i když informace nejsou na první pohled patrné a je třeba je do určité míry odvodit. Otázky na uvažování mohou vyžadovat porovnání na základě jednoho rysu textu nebo propojení mezi informacemi z textu a znalostmi získanými jinde, osobními zkušenostmi nebo postoji.
1a	Čtenáři na úrovni 1a umí najít jednu či více explicitně uvedených informací, rozpoznat hlavní téma nebo záměr autora textu, který pojednává o známém tématu, nebo jednoduše propojit informace z textu s běžnými každodenními znalostmi. Požadovaná informace se v textu zpravidla nachází na nápadném místě a text obsahuje velmi málo konkurenčních informací. V zadání otázky musí být žák výslovně naveden, aby vzal v úvahu relevantní prvky textu.
1b	Čtenáři na úrovni 1b umí najít jednu explicitně uvedenou informaci nacházející se na nápadném místě v krátkém, syntakticky jednoduchém textu známého typu (např. vyprávění nebo jednoduchý seznam), který je zasazen do dobře známého kontextu. Text čtenářům poskytuje oporu opakováním informací, používáním obrázků nebo známých symbolů. Obsahuje minimum konkurenčních informací. Čtenáři na úrovni 1b jsou schopni při interpretaci textů jednoduše propojovat navazující informace.